

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน



## คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๘๗/๒๕๖๘

เรื่อง	การเลือกปฏิบัติ กรณีร้องเรียนว่า ผู้ต้องขังคดีทุจริตและฉ้อโกงหุ้นของบริษัท ██████████ ██████████ ได้รับการรักษาและการปฏิบัติที่ดีกว่าผู้ต้องขังรายอื่น
ผู้ร้อง	กลุ่มผู้เสียหายจากหุ้นกู้บริษัท ██████████
ผู้ถูกร้อง	เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ที่ ๑ ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ที่ ๒ กรมราชทัณฑ์ ที่ ๓ โรงพยาบาลตำรวจ ที่ ๔

### ๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องยื่นหนังสือร้องเรียน ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๒๔๑/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๗ ว่า มีการเลือกปฏิบัติอันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ต้องขัง จากกรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ อดีตผู้บริหารและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท ██████████ ซึ่งเป็นจำเลยในคดีทุจริตและฉ้อโกง ไปรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยให้เหตุผลว่าเป็นผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ๖๐๘ จากที่ได้มีมติเพื่อตรวจหาโรคหัวใจและมีประวัติการรักษาโรคซึมเศร้า ต่อมาผู้ถูกร้องที่ ๒ ตรวจพบก้อนเนื้อบริเวณอวัยวะจึงส่งตัว ██████████ ไปรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ ที่หอผู้ป่วยพิเศษ ชั้น ๑๔ เป็นเวลาเกือบ ๓๐ วัน ก่อนที่ผู้ถูกร้องที่ ๓ จะประสานงานกับผู้ถูกร้องที่ ๔ เพื่อรับตัว ██████████ กลับมารักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้ร้องสังเกตว่า ██████████ ถูกใช้เครื่องพันธนาการขณะถูกควบคุมตัวไปศาลอาญาน้อยกว่าผู้ต้องขังรายอื่น จึงขอให้ตรวจสอบ

### ๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบ

/การละเมิด...

การละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

## ๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ลับ ส่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๒๔/๑๖๐ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๓ ลับ ส่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๘๑.๒/๒๔๗ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ รายงานการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ ทัดพลสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์

๒.๑.๔ รายงานการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗ ณ เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร

๒.๑.๕ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๔ ลับ ที่ ตช ๐๐๓๖.๑๒๑/๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๒ ที่ ยธ ๐๗๒๔/๔๓๓ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ บันทึกถ้อยคำของแพทย์สังกัดผู้ถูกร้องที่ ๒ ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ ทัดพลสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์

๒.๑.๘ บันทึกการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยชาย เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ ทัดพลสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์

๒.๑.๙ รายงานการประชุมรับฟังความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๐ หนังสือผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ ยธ ๐๗๖๘/๑๒๖๓ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๑ บันทึกถ้อยคำของแพทย์ห้วงเวลาต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ณ ทัดพลสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์

๒.๑.๑๒ รายงานการประชุมการรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้แทนผู้ถูกร้องที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ ณ โรงพยาบาลตำรวจ

## ๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

### ๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมาในข้อ ๑

/๒.๒.๒ ข้อเท็จจริง...

## ๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

### ๑) ผู้ถูกร้องที่ ๑

๑.๑) เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๓๐ น. ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับผิดชอบไว้ทุกข์ จากการตรวจคัดกรองผู้ต้องขังเข้าใหม่พบว่า มีไขมันในเลือดสูง แต่โรคหัวใจ และสัญญาณชีพหลัก ได้แก่ อุณหภูมิร่างกาย ความดันโลหิต อัตราการหายใจ และชีพจร อยู่ในเกณฑ์ปกติ รวมถึงมียารักษาโรคประจำตัว จึงส่งไปแผนกโรค ต่อมาเวลาประมาณ ๒๐.๒๐ น. พักติได้รับแจ้งว่า มีอาการเจ็บหน้าอก จึงส่งไปตรวจรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ ในเวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. แต่แพทย์เวรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งไม่ใช่แพทย์เฉพาะทางโรคหัวใจมีความเห็นส่งตัวกลับเรือนจำ และให้สังเกตอาการที่สถานพยาบาลก่อน และได้ออกใบนัดให้นำตัวไปพบแพทย์เฉพาะทางโรคหัวใจ ในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จึงถูกส่งไปรักษาต่อกับผู้ถูกร้องที่ ๒ นับแต่วันดังกล่าว

๑.๒) การส่งตัว ไปรักษาตัวนอกเรือนจำไม่ต้องขอความเห็น อธิบดีกรมราชทัณฑ์พร้อมความเห็นแพทย์ตามกฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๗<sup>๑</sup> เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นโรงพยาบาลแม่ข่าย รวมถึงได้ตัดยอดผู้ป่วยไปให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้ว ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังป่วย

/๑.๓) เงื่อนไข...

<sup>๑</sup> ข้อ ๒ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานเรือนจำว่าผู้ต้องขังคนใดป่วยมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตหรือเป็นโรคติดต่อให้ส่งตัวผู้ต้องขังคนนั้นไปรับการตรวจในสถานพยาบาลของเรือนจำโดยเร็ว ถ้าผู้ต้องขังคนนั้นต้องได้รับการบำบัดรักษาเฉพาะด้านหรือถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กรณีผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตให้ส่งตัวผู้ต้องขังคนนั้นไปรับการรักษาในสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาล หรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิตของรัฐนอกเรือนจำตามที่แพทย์ พยาบาลหรือเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งผ่านการอบรมด้านการพยาบาลเสนอ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำพาผู้ต้องขังคนนั้นไปและกลับในวันเดียวกัน

(๒) เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตให้ส่งตัวผู้ต้องขังไปรับการรักษานอกเรือนจำตาม (๑) หากแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาที่มีความเห็นสมควรรับตัวผู้ต้องขังคนนั้นไว้รักษาในสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาลหรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิตของรัฐ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งพาผู้ต้องขังคนนั้นไปตรวจรักษาขอหลักฐานและความเห็นของแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาประกอบการจัดทำรายงานเสนอผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณา ถ้าผู้บัญชาการเรือนจำเห็นด้วยกับความเห็นของแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษา ให้มีคำสั่งอนุญาตให้รับตัวไว้รักษา

ข้อ ๓ การส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาล หรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิตของรัฐตามสิทธิการรักษาของผู้ต้องขังและอยู่ในพื้นที่ที่สามารถส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาได้เป็นลำดับแรก เว้นแต่แพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาที่มีความเห็นให้ส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาในโรงพยาบาลเอกชนเพราะสถานที่รักษาของรัฐดังกล่าวขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการรักษาผู้ต้องขัง

ข้อ ๗ กรณีผู้ต้องขังต้องพักรักษาตัวที่สถานที่รักษาผู้ต้องขังตามข้อ ๓ เป็นเวลานานให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) พักรักษาตัวเกินกว่าสามสิบวัน ให้มีหนังสือขอความเห็นชอบจากอธิบดี พร้อมกับความเห็นของแพทย์ผู้ทำการรักษาและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๑.๓) เงื่อนไขการรับตัวผู้ต้องขังป่วยกลับมาควบคุมที่เรือนจำขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแพทย์ผู้รักษาในการจำหน่ายผู้ป่วยออก (discharge) เป็นสำคัญ เช่น “เห็นควรกลับไปรักษาตัวต่อ” หรือ “เห็นควรควบคุมกลับ” และหากมีหนังสือแจ้ง ผู้ถูกร้องที่ ๑ จะจัดเตรียมรถตู้ซีพีไปรับตัวในวันดังกล่าวทันที แต่บางกรณีผู้ต้องขังป่วยอาจถูกส่งกลับจากสถานพยาบาลภายนอกเพื่อรับการรักษาต่อกับผู้ถูกร้องที่ ๒

๑.๔) ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับผิดชอบนำผู้ต้องขังไปศาล หากศาลมีคำสั่งเบิกตัวผู้ต้องขัง โดยจะใส่เครื่องพันธนาการตามที่กฎหมายให้อำนาจ คือ กุญแจเท้า ยกเว้นกรณีผู้ต้องขังมีอาการป่วยหรือผู้ต้องขังป่วยหรือนั่งรถเข็น จึงจให้ใส่กุญแจมือแทน สำหรับ ██████████ ได้ไปศาล ๕ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ วันที่ ๕ วันที่ ๒๖-๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๗ และวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๗ ซึ่งมีเพียงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ ที่ใส่กุญแจมือแทนกุญแจเท้า เนื่องจากเพิ่งผ่าตัดก้อนเนื้อในอวัยวะทำให้เดินไม่สะดวก

## ๒) ผู้ถูกร้องที่ ๒

๒.๑) เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ มาดูแลรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ จากอาการแน่นหน้าอก ซึ่งแพทย์ได้รับตัวไว้เพื่อประเมินอาการโดยไม่พบภาวะฉุกเฉินทางหัวใจและหลอดเลือด แต่พบปัญหาทางสภาพจิตรุนแรง ซึ่ง ██████████ เคยถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้าและมีประวัติพยายามฆ่าตัวตาย แพทย์จึงส่งอาการทางจิตเวช โดยมีจิตแพทย์ประเมินอาการ หากไม่พบอาการผิดปกติจะส่งกลับผู้ถูกร้องที่ ๑

๒.๒) เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ██████████ แจ้งว่าปวดอวัยวะข้างซ้าย แพทย์พบว่ามีลักษณะบวมแข็ง จึงให้ยาแก้ปวดและยาปฏิชีวนะเพื่อบรรเทาอาการ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๗ ██████████ ได้แจ้งอีกครั้งว่าปวดอวัยวะและอวัยวะบวมแข็ง และเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ แพทย์ตรวจร่างกายแล้วสงสัยว่ามีก้อนเนื้อผิดปกติในอวัยวะ จึงให้ยาปฏิชีวนะอีก ๑ สัปดาห์ และส่งตรวจอัลตราซาวด์ พบก้อนในอวัยวะ ขนาด ๔.๕ x ๔.๐ x ๖.๐ เซนติเมตร

๒.๓) ผู้ถูกร้องที่ ๒ ไม่มีแพทย์ประจำเฉพาะทางด้านโรคทางเดินปัสสาวะ จึงนำตัว ██████████ ไปพบแพทย์ห้วงเวลา<sup>๒</sup> (part-time) เฉพาะทางด้านศัลยกรรมทางเดินปัสสาวะ

/เมื่อวันที่...

---

(๒) พักรักษาตัวเกินกว่าหกสัปดาห์ ให้มีหนังสือขอความเห็นชอบจากอธิบดี พร้อมกับความเห็นของแพทย์ผู้ทำการรักษาและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และรายงานให้ปลัดกระทรวงทราบ

(๓) พักรักษาตัวเกินกว่าหนึ่งร้อยสี่สิบวัน ให้มีหนังสือขอความเห็นชอบจากอธิบดี พร้อมกับความเห็นของแพทย์ผู้ทำการรักษาและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และรายงานให้รัฐมนตรีทราบ

<sup>๒</sup> แพทย์ห้วงเวลา หมายความว่า แพทย์นอกเวลา แพทย์ที่ปรึกษา แพทย์ทั่วไป แพทย์เฉพาะโรค แพทย์เฉพาะทาง ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่มาปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยข้อตกลงเป็นไปตามสัญญาที่วาง

เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๗ จากผลการตรวจอัลตราซาวด์ไม่สามารถวินิจฉัยก้อนเนื้อดังกล่าวได้ แพทย์จึงแนะนำให้ตัดก้อนเนื้อข้างซ้ายออก พร้อมกับส่งก้อนเนื้อไปตรวจวินิจฉัย ทั้งนี้ แพทย์หวังเวลา จะเข้ามาตรวจผู้ต้องขังป่วยและผ่าตัดสัปดาห์ละ ๑ วัน

๒.๔) ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีข้อจำกัดในการวินิจฉัยอย่างละเอียดเพื่อผ่าตัด ก้อนเนื้อในถุงอัมพาตโดยไม่ตัดลูกอัมพาต เนื่องจากไม่มีวิสัญญีแพทย์ มีเพียงวิสัญญีพยาบาลเท่านั้น หากเป็นผู้ป่วยที่อายุน้อยและสุขภาพแข็งแรงจะสามารถดมยาสลบและผ่าตัดได้ แต่ [REDACTED] เป็น ผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนของโรคทางศัลยกรรม จึงไม่เข้าเงื่อนไขที่จะผ่าตัดได้อย่างปลอดภัย และมีโรค ประจำตัวหลายโรค อาจเกิดปัญหาระหว่างการดมยาสลบได้ เนื่องจากไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นเนื้องอก หรือไม่ จึงต้องขอความเห็นที่สองจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ

๒.๕) เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ส่งตัว [REDACTED] ไปปรึกษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ ในฐานะผู้ป่วยใน ตามกฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ [REDACTED] ได้รับการรักษาด้วยวิธีการตัดก้อนเนื้อที่อัมพาต และเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้อนุญาตให้นำตัวกลับมารักษาต่อกับผู้ถูกร้องที่ ๒

๒.๖) แพทย์มีข้อบ่งชี้และความเห็นกรณีเหตุผลและความจำเป็นในการ รับตัว [REDACTED] กลับจากผู้ถูกร้องที่ ๔ มาตรวจรักษา ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) การดูแลต่อเนื่องภายหลังจากการผ่าตัดก้อนเนื้อที่อัมพาต เนื่องจากพบว่า มีแผลบริเวณอัมพาต และมีสารคัดหลังซึมค่อนข้างมาก จึงให้ยาปฏิชีวนะต่อเนื่อง และต้องทำแผลในระยะแรก รวมถึงผู้ถูกร้องที่ ๔ นัดให้ไปติดตามอาการหลายครั้ง สิ้นสุดการรักษา เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗

(๒) การดูแลและเฝ้าระวังความเสี่ยงจากปัญหาสุขภาพจิต ซึ่งแพทย์จากโรงพยาบาล [REDACTED] วินิจฉัยว่าเป็นโรคซึมเศร้า (Major Depressive Disorder) เห็นควร เฝ้าระวังความเสี่ยงเรื่องการทำร้ายตนเอง โดย [REDACTED] เข้ารับการรักษาที่จิตแพทย์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ เกี่ยวกับโรคประจำตัวและอาการเครียด ประมาณ ๑-๒ เดือนต่อครั้ง ในฐานะผู้ป่วยนอกมาโดยตลอด รวมถึงได้บำบัดสุขภาพจิตกับนักจิตวิทยาคลินิก เดือนละ ๑ ครั้ง และอยู่ระหว่างการรับยาต้านเศร้า ยาคลายเครียด และยาที่ช่วยให้นอนหลับง่ายขึ้น

(๓) การดูแลอาการปวดบริเวณเอ็นใต้เข่า [REDACTED] เข้ารับ การทำกายภาพบำบัดระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ [REDACTED] แจ้งว่ามีอาการปวดหลังเพิ่ม แพทย์จึงส่งทำกายภาพบำบัด สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง ทุกวันจันทร์ และวันพุธ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๗

/๓) ผู้ถูกร้อง...

### ๓) ผู้ถูกร้องที่ ๓

ชี้แจงสอดคล้องกับผู้ถูกร้องที่ ๑ และให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ กรณีเกินศักยภาพโรงพยาบาลของรัฐ (โรงพยาบาลแม่ข่าย) หรือต้องรับการตรวจรักษาจากแพทย์เฉพาะทาง จะเป็นไปตามความเห็นแพทย์ผู้รักษาในการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า และการส่งตัวผู้ต้องขังกลับเรือนจำ หากแพทย์ผู้รักษาเห็นว่าผู้ป่วยอาการทุเลาและสามารถส่งตัวกลับเรือนจำได้ เรือนจำจะรับนำตัวผู้ต้องขังกลับโดยเร็ว ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๓ ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการควบคุมควบคุมผู้ต้องขัง เรื่อง มาตรฐานการใช้เครื่องพันธนาการ (Standard Operating Procedures for Custodial Measures: SOPs) โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ปฏิบัติตาม [REDACTED] ตามมาตรฐานดังกล่าวเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นทั่วไป

### ๔) ผู้ถูกร้องที่ ๔

๔.๑) เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ส่งตัว [REDACTED] มารักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ ด้วยอาการปวดที่ถุงอัณฑะ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ตรวจโรคประจำตัวของ [REDACTED] โดยเฉพาะโรคหัวใจที่เคยเข้ารับการรักษาหลอดเลือดหัวใจด้วยการทำบอลลูน และโรคอื่น เช่น โรคเส้นเลือดหัวใจตีบ โรคไขมันในเลือดสูง และโรคเกาต์ โดยมีแพทย์อายุรกรรมและวิสัญญีแพทย์ร่วมประเมินอาการ ซึ่งเป็นการตรวจประเมินความพร้อมก่อนผ่าตัด (medical clearance) รวมถึงการตรวจด้วยเครื่องสร้างภาพด้วยสนามแม่เหล็กไฟฟ้า (Magnetic Resonance Imaging: MRI) เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๗ เพื่อวางแผนการผ่าตัดรักษา

๔.๒) การที่แพทย์หลายด้านต้องประเมินอาการ [REDACTED] ตามข้อ ๔.๑) ทำให้แพทย์มีความเห็นให้ [REDACTED] พักรักษาตัวกับผู้ถูกร้องที่ ๔ ในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสะดวกในการเดินทาง และเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แพทย์ได้ผ่าตัดเปิดถุงอัณฑะและตัดก้อนเนื้อที่ถุงอัณฑะ พร้อมทั้งทำหมันชาย (Vasectomy) ตามความต้องการของ [REDACTED] ซึ่งไม่เป็นเหตุให้การรักษาผู้ป่วยยาวนานขึ้น

๔.๓) อย่างไรก็ตาม หลังจากการผ่าตัด คือ ระหว่างวันที่ ๑๑-๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ พบว่า ผลผ่าตัดบริเวณอัณฑะของ [REDACTED] ยังคงมีเลือดไหลและมีอาการติดเชื้อจากสาเหตุที่แพทย์ของผู้ถูกร้องที่ ๔ นำสายระบายที่ใส่ไว้เพื่อระบายเลือดที่ตกค้างออกไปตั้งแต่วันแรก ๆ จึงทำให้เกิดการติดเชื้อ และจำเป็นต้องเปิดแผลบริเวณนั้นเพื่อทำแผลและระบายเลือด รวมถึงทำให้แผลบริเวณนั้นมีลักษณะตื้นขึ้น ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ พบว่าแผลมีลักษณะดีขึ้น แต่ยังมีเลือดและหนองซึมอยู่ และในวันเดียวกัน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ทำหนังสือสอบถามผู้ถูกร้องที่ ๔ เกี่ยวกับอาการป่วยของ [REDACTED] แม้แพทย์ผู้ทำการรักษาจะมีความกังวลเกี่ยวกับอาการติดเชื้อและการดูแลรักษาผู้ป่วยหลังการผ่าตัด แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายของผู้ถูกร้องที่ ๑ แจ้งว่าสามารถดูแลรักษา

[REDACTED]



๑.๔) การที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ทำบันทึกการทำหัตถการ และบันทึกการเปลี่ยนแปลงของคนไข้ (Progress Note) ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันผ่าตัด ถึงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันที่ส่งตัว [REDACTED] กลับไปยังผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยที่ไม่ได้บันทึกการเปลี่ยนแปลงของคนไข้ทุกวัน อาจสันนิษฐานได้ว่าจะบันทึกเฉพาะวันที่มีอาการผิดปกติ เช่น

- วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ บันทึกว่า มีเลือดซึมบริเวณแผลผ่าตัด จึงได้ล้างแผลและสังเกตอาการ ซึ่งโดยปกติแล้วหากพ้นระยะเวลา ๔ วัน หลังจากผ่าตัดไม่ควรมียาเลือดซึมออกมา

- วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ บันทึกว่า แผลมีเลือดซึมและมีผื่นขึ้นที่แผ่นหลัง และระหว่างนั้นมีข้อสงสัยว่าผู้ป่วยเป็นโรคเรื้อรังเนื่องจากตรวจพบตุ่มที่ปลายองคชาติ แต่ปรากฏภายหลังว่าเป็นซิสต์ธรรมดา จึงสั่งหยุดยาต้านไวรัสที่เคยสั่ง และไม่ได้ทำการรักษาต่อ

๒) [REDACTED] แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิของกลุ่มเปราะบาง เด็ก สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และการเลือกปฏิบัติ

๒.๑) ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับตัว [REDACTED] จากผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อตรวจรักษา ซึ่งพบว่ามีก้อนบริเวณอุ้งอ้นทะข้างซ้าย ปรากฏอาการประมาณ ๒ เดือน โดยอาจเป็นภาวะเรื้อรัง ส่งผลให้ผู้ป่วยมีอาการเจ็บขณะยืน แพทย์วินิจฉัยเบื้องต้นว่า ก้อนดังกล่าวอาจลุกลามไปยังอ้นทะและท่อนำสุจิ หากพบว่าเป็นมะเร็งอาจต้องตัดทิ้งทั้งหมด ทำให้เกิดภาวะเป็นหมัน จึงแนะนำให้ตัดก้อนเนื้อนั้นออก ซึ่งเป็นคำแนะนำที่เหมาะสมภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ หากต้องการความชัดเจนมากขึ้นต้องตรวจวินิจฉัยเพิ่มเติมโดยวิธี MRI และอัลตราซาวด์

๒.๒) จากเหตุผลความจำเป็นและข้อจำกัดในการผ่าตัดข้างต้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งตัว [REDACTED] ไปรับการรักษาตรวจรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ ในฐานะผู้ป่วยใน มีความเหมาะสมแล้ว โดยระบุว่าเมื่อมีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเกาต์ โรคไขมันในเลือดสูง และภาวะซึมเศร้า แต่ไม่ได้ระบุโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ และเนื่องจากไม่ปรากฏว่ามีอาการปวดมากที่ก้อนบริเวณอ้นทะ ดังนั้น ช่วงสัปดาห์แรกจึงประเมินว่ามีความเสี่ยงในการผ่าตัดน้อยและผ่าตัดได้ จึงปรึกษาวินิจฉัยแพทย์เพื่อเตรียมความพร้อมในการผ่าตัด ซึ่งเป็นกรณีการผ่าตัดแบบไม่เร่งด่วน

๒.๓) เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ผ่าตัดเลาะก้อนเนื้อบริเวณอ้นทะออกและทำหมันชาย ในส่วนบันทึกการเปลี่ยนแปลงของคนไข้มีบันทึกเฉพาะวันที่ ๑ วันที่ ๒ วันที่ ๔ และวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ โดยระบุว่าเมื่อมีผื่นที่แผ่นหลังและให้ยาแก้คัน จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ได้ส่ง [REDACTED] กลับไปรับการรักษาต่อกับผู้ถูกร้องที่ ๒

### ๒.๒.๔ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจเยี่ยมหอผู้ป่วยเรื้อรังของผู้ถูกร้องที่ ๒ พบว่า หอพักผู้ป่วยชายเป็นอาคาร ๙ ชั้น โดย [REDACTED] เคยพักรักษาที่ชั้น ๗ มีลักษณะเป็นเรือนนอนไม่มีเครื่องปรับอากาศ แบ่งเป็น ๓ ห้อง ได้แก่ (๑) ห้องผู้ป่วยพักฟื้นเกี่ยวกับโรคติดเชื้อทางเดินหายใจ (๒) ห้องผู้ป่วยที่สงสัยติดเชื้อทางเดินหายใจและผู้ป่วยติดเชื้อทางเดินหายใจระยะแพร่เชื้อ โดยเฉพาะวัณโรค และ (๓) ห้องผู้ป่วยที่ไม่มีโรคติดเชื้อ ซึ่งเป็นห้องที่ [REDACTED] เคยอยู่รักษาตัว แต่ละห้องติดตั้งลูกกรงเหล็ก มีห้องน้ำรวมอยู่ภายในลักษณะเดียวกับห้องน้ำในห้องควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ มีผู้ป่วยประมาณ ๑๐-๒๐ คนต่อห้อง มีอาสาสมัครสาธารณสุขในเรือนจำ (อสรจ.) คอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขังและแจกจ่ายยารักษาโรค ทั้งนี้ [REDACTED] ถูกส่งตัวไปควบคุมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ เนื่องจากแพทย์ประเมินแล้วว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ สามารถรักษาอาการป่วยของ [REDACTED] ได้ และแพทย์นัดมาพบเพื่อรักษาอาการทางจิตเวชเป็นระยะในฐานะผู้ป่วยนอก

๒) เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าตรวจเยี่ยมสถานที่ของผู้ถูกร้องที่ ๔ พบว่า

๒.๑) อาคารเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ ๙ (ฉก.) ชั้น ๕ เป็นที่ตั้งของหอผู้ป่วยเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ ชั้น ๕/๑ (Orthopaedics Unit) หรือหอผู้ป่วย ฉก. ๕/๑ ประกอบด้วยห้องรักษาพยาบาลหลายเตียง ๑ ห้อง เรียกว่าหอผู้ป่วยสามัญ และบริเวณทางซ้ายของโถงทางเดินด้านในสุดเป็นห้องที่ใช้ดูแลรักษาผู้ต้องขังป่วยหรือห้องผู้ป่วยคดี โดยมีประตูเหล็กติดตั้งบริเวณทางเข้า รวมถึงมีเจ้าพนักงานเรือนจำผลัดเวรไปควบคุมผู้ต้องขังป่วยตามอัตราส่วน กล่าวคือ เจ้าพนักงานเรือนจำอย่างน้อย ๒ คนต่อผู้ต้องขังป่วย ๑ คน ตามกฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๔<sup>๓</sup> และจากการสอบถามเจ้าพนักงานเรือนจำที่ปฏิบัติหน้าที่ในวันดังกล่าว พบว่าภายในห้องมีเตียงผู้ป่วย ๔ เตียง โดยหลักจะใช้เครื่องพันธนาการ คือ กุญแจทำยึดติดกับเตียง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอื่น เช่น ผลกระทบต่อการรักษาพยาบาล ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดให้ใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขังทุกครั้งที่มีการออกจากเรือนจำ โดยภายในห้องติดตั้งกรงเหล็กบริเวณหน้าต่างและมีเครื่องปรับอากาศ รวมถึงมีฉากม่านกั้นในกรณีทำหัตถการ ทั้งนี้ การควบคุมผู้ต้องขังป่วยขณะเข้าห้องน้ำเป็นความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานเรือนจำ และห้องดังกล่าวรับได้เพียงผู้ต้องขังป่วยเพศชายเท่านั้น หากเป็นผู้ต้องขังป่วยเพศหญิงจะนำไปรักษาตามแผนกอื่น ๆ เช่น แผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม เป็นต้น

/๒.๒) อาคาร...

<sup>๓</sup> ข้อ ๔ เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตให้ส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างน้อยจำนวนสองคนควบคุมผู้ต้องขังป่วยหนึ่งคนให้อยู่ภายในเขตที่กำหนด

๒.๒) อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา มี ๒๐ ชั้น และพื้นที่ลานจอดรถใต้ดินอีก ๒ ชั้น โดยชั้น ๑๔ เป็นที่ตั้งของหอผู้ป่วยพิเศษระดับสูง หรือหอผู้ป่วย มภร. ๑๔ บริเวณตรงกลางชั้นเป็นส่วนการพยาบาลและห้องให้คำปรึกษา (counselling room) รวมถึงมีเครื่องมือทางการแพทย์ฉุกเฉิน ห้องพักผู้ป่วยตั้งอยู่บริเวณทางเดินฝั่งซ้ายและขวาของส่วนการพยาบาลรวม ๑๑ ห้อง ราคาตั้งแต่ห้องละ ๒,๘๐๐-๗,๕๐๐ บาทต่อคืน ซึ่งผู้ป่วยอาจต้องจ่ายส่วนต่างที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสิทธิรักษาพยาบาลที่มีอยู่เดิม เช่น สิทธิสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการตำรวจ ข้าราชการที่ไม่ใช่ตำรวจ หรือสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ [REDACTED] เคยเข้าพักที่ห้องพักหมายเลข [REDACTED] ราคา ๗,๕๐๐ บาทต่อคืน ภายในห้องแบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) ส่วนห้องรับแขกประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ โซฟา ตู้เย็น และห้องน้ำ รวมถึงสามารถมองเห็นทิวทัศน์จากห้องดังกล่าวได้ ทั้งนี้เป็นกรณีผู้ต้องขังป่วยเข้าพัก เจ้าหน้าที่งานเรือนจำจะปฏิบัติหน้าที่ในบริเวณส่วนนี้ (๒) ส่วนพื้นที่จัดเตรียมอาหาร อ่างล้างจาน และโต๊ะรับประทานอาหาร มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ตู้เย็น ไมโครเวฟ (๓) ส่วนเตียงนอนของผู้ป่วยซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ โซฟา ตู้เสื้อผ้า เครื่องปรับอากาศ และห้องน้ำ

### ๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น ดังนี้

๓.๑ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องทั้งสี่มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากกรณีดูแลรักษา [REDACTED] ดีกว่าผู้ต้องขังรายอื่น หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๗<sup>๔</sup> กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องอายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้ มาตรา ๔๗<sup>๕</sup> กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ และมาตรา ๕๕<sup>๖</sup> /กำหนดให้...

<sup>๔</sup> มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

<sup>๕</sup> มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ

ฯลฯ

ฯลฯ

<sup>๖</sup> มาตรา ๕๕ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง โดยหมายรวมถึงการรักษาพยาบาล อีกทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๗<sup>๗</sup> และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๒๖<sup>๘</sup> ได้รับรองหลักความเสมอภาคของบุคคลไว้ ซึ่งบุคคลมีสิทธิและเสรีภาพที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รวมถึงยังห้ามการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะด้วยเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ ประกอบกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือข้อกำหนดแมนเดลลา (Mandela Rules) ข้อ ๒๔<sup>๙</sup> ได้กำหนดว่า รัฐมีความรับผิดชอบในการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขังตามมาตรฐานเช่นเดียวกับที่รัฐจัดให้กับประชาชนอื่น โดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสถานภาพตามกฎหมาย

๓.๑.๒ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๕<sup>๑๐</sup> และกฎกระทรวง การส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๗<sup>๑๑</sup> วางหลักไว้ว่า

/เมื่อผู้บัญชาการ...

บริการสาธารณสุขตามวรรคหนึ่ง ต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย

รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

<sup>๗</sup> ข้อ ๗ ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

<sup>๘</sup> ข้อ ๒๖

บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันตามกฎหมาย โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ในกรณีนี้กฎหมายจะต้องห้ามการเลือกปฏิบัติใด ๆ และต้องประกันการคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่างเสมอภาคและเป็นผลจริงจังกจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลใด เช่น เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด เผ่าพันธุ์แห่งชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน การเน็ด หรือสถานะอื่น ๆ

<sup>๙</sup> ข้อกำหนด ๒๔

๑. การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขังเป็นความรับผิดชอบของรัฐ โดยผู้ต้องขังควรได้รับการรักษาพยาบาลตามมาตรฐานเช่นเดียวกับที่รัฐจัดให้กับประชาชนอื่น และจะต้องสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าและไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งสถานภาพตามกฎหมายของตน

<sup>๑๐</sup> มาตรา ๕๕ ในกรณีที่ผู้ต้องขังป่วย มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต หรือเป็นโรคติดต่อให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการให้ผู้ต้องขังได้รับการตรวจจากแพทย์โดยเร็ว

หากผู้ต้องขังนั้นต้องได้รับการบำบัดรักษาเฉพาะด้านหรือถ้าคงรักษาพยาบาลอยู่ในเรือนจำจะไม่ทุเลาดีขึ้น ให้ส่งตัวผู้ต้องขังดังกล่าวไปยังสถานบำบัดรักษาสำหรับโรคชนิดนั้นโดยเฉพาะ โรงพยาบาล หรือสถานบำบัดรักษาทางสุขภาพจิต นอกเรือนจำต่อไป ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ ระยะเวลาการรักษาตัวรวมทั้งผู้มีอำนาจอนุญาต ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

<sup>๑๑</sup> อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๑

เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานเรือนจำว่าผู้ต้องขังคนใดป่วย ให้ส่งตัวไปรับการตรวจรักษาในสถานพยาบาลของเรือนจำโดยเร็ว หากต้องได้รับการบำบัดรักษาเฉพาะด้าน หรือหากยังอยู่ในเรือนจำอาการจะไม่ทุเลาดีขึ้น ให้ผู้บัญชาการเรือนจำอนุญาตให้ส่งตัวไปรับการรักษานอกเรือนจำแบบไปและกลับในวันเดียวกัน แต่หากแพทย์เห็นว่าสมควรรับผู้ต้องขังไว้เพื่อรักษาในโรงพยาบาล ให้นำหลักฐานการตรวจรักษาและความเห็นของแพทย์จัดทำรายงานเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีคำสั่งอนุญาตให้รับตัวไว้รักษา ซึ่งในการส่งตัวนั้น ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาโรงพยาบาลตามสิทธิการรักษาของผู้ต้องขังและอยู่ในพื้นที่ที่สามารถส่งตัวไปรักษาได้เป็นลำดับแรก โดยหากพักรักษาตัวเกินกว่า ๓๐ วัน ให้มีหนังสือขอความเห็นจากอธิบดีกรมราชทัณฑ์พร้อมกับความเห็นของแพทย์ผู้ทำการรักษาและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นเป็นการพักรักษาในโรงพยาบาลสังกัดกรมราชทัณฑ์ (โรงพยาบาลแม่ข่าย)

๓.๑.๓ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อทำการรักษา

๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ซึ่งแจงสอดคล้องกันว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับตัว ██████████ เข้ามา จากการตรวจคัดกรองเบื้องต้นพบว่า มีโรคหัวใจและไขมันในเลือดสูง แต่สัญญาณชีพหลักอยู่ในเกณฑ์ปกติ จึงได้ส่งตัวไปที่แดนกักโรค และในวันเดียวกันนั้น ██████████ มีอาการเจ็บหน้าอก จึงได้ส่งไปตรวจกับแพทย์เวรของผู้ถูกร้องที่ ๒ ในช่วงเวลากลางคืน แต่แพทย์ให้สังเกตอาการที่สถานพยาบาลเรือนจำก่อน และออกใบนัดให้มาพบแพทย์เฉพาะทางโรคหัวใจในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ซึ่งแพทย์ได้รับตัวไว้เพื่อประเมินอาการโดยไม่พบภาวะฉุกเฉินทางหัวใจและหลอดเลือด แต่พบปัญหาทางสภาพจิตรุนแรง จึงรับไว้เพื่อสังเกตอาการทางจิตเวช

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ ไปรับการรักษาที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ และการที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับ ██████████ เพื่อประเมินอาการเนื่องจากมีอาการทางจิตรุนแรงและป้องกันเหตุทำร้ายตนเองและผู้อื่น เป็นการพิจารณาจากสภาพอาการป่วยประกอบด้วยขีดความสามารถในการดูแลผู้ต้องขังป่วยของสถานพยาบาลของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ ไปรักษาตัวกับผู้ถูกร้องที่ ๒ จากอาการแน่นหน้าอกมีความเหมาะสม เนื่องจากผู้ป่วยมีโรคประจำตัวที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่อาจรักษาเองในเรือนจำ เป็นการให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขังที่ป่วย อีกทั้งเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุข รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในชีวิต และร่างกายของผู้ต้องขังตามสมควรแล้ว ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อทำการรักษา

๓.๑.๔ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๔ เพื่อทำการรักษา

๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า ระหว่างที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ เฝ้าระวังปัญหาทางสภาพจิตใจที่รุนแรงของ ██████████ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ██████████ แจ้งว่ามีอาการปวดอัมพาตข้างซ้าย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงได้ให้การรักษาในเบื้องต้นด้วยการให้ยารับประทาน แต่อาการไม่ดีขึ้น จึงส่งตรวจอัลตราซาวด์ และพบก้อนเนื้อในอัมพาต แต่เนื่องจากไม่สามารถวินิจฉัยก้อนเนื้อดังกล่าวได้ แพทย์ห้วงเวลาจึงแนะนำให้ผ่าตัดอัมพาตข้างซ้ายออก แต่แพทย์ห้วงเวลาจะเข้ามาผ่าตัดได้สัปดาห์ละ ๒ ครั้งเท่านั้น ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงส่งตัว ██████████ ไปรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ ในฐานะผู้ป่วยใน เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ ตามกฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีข้อจำกัดในการวินิจฉัยอย่างละเอียดเพื่อทำการผ่าตัดเฉพาะก้อนเนื้อออกและไม่มีวิสัญญีแพทย์ ทำให้ไม่สามารถผ่าตัดได้อย่างปลอดภัย จึงเป็นกรณีที่การรักษาผู้ป่วยเกินศักยภาพของผู้ถูกร้องที่ ๒ ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งตัว ██████████ ไปรับการรักษาจากผู้ถูกร้องที่ ๔ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่มีศักยภาพสูงกว่า เป็นการให้สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังตามสมควร ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิว่า การดำเนินการข้างต้นมีความเหมาะสม เนื่องจากผู้ถูกร้องที่ ๔ มีความพร้อมด้านอุปกรณ์สำหรับการวินิจฉัยด้วยวิธีการ MRI และมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผ่าตัดพร้อมกว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๔ เพื่อทำการรักษา

๓.๑.๕ กรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ รับผิดชอบ ██████████ ไว้ดูแลรักษาและให้พักรักษาตัว

ที่ห้องพักชั้น ๑๔ อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา เป็นเวลา ๒๙ วัน รวมถึงหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ในการกำกับดูแลการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขัง

๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ส่งตัว ██████████ ไปรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยผู้ถูกร้องที่ ๔ ให้ ██████████ เข้าพักรักษาที่อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา ชั้น ๑๔ ห้องพักหมายเลข ██████████ สัปดาห์แรกมีการปรึกษาแพทย์เฉพาะทางหลายแผนก และเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แพทย์ได้ผ่าตัดเปิดถุงอัมพาตและตัดก้อนเนื้อที่ถุงอัมพาตพร้อมทั้งทำหมันชาย หลังผ่าตัดพบว่าแผลของ ██████████ ยังคงมีเลือดไหลและมีอาการติดเชื้อ จำเป็นต้องเปิดแผลเพื่อทำแผลและระบายเลือดออกมา รวมถึงทำให้แผลบริเวณนั้นมีลักษณะตื้นขึ้น ซึ่งเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘ แผลมีลักษณะดีขึ้น แต่ยังพบว่ามีเลือดและหนองซึมอยู่ และในวันเดียวกัน ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ทำหนังสือสอบถามผู้ถูกร้องที่ ๔ เกี่ยวกับอาการป่วยของ ██████████ และผู้ถูกร้องที่ ๒ แจ้งว่าสามารถดูแลรักษา ██████████ ต่อได้ ผู้ถูกร้องที่ ๔ จึงได้ส่งตัว ██████████ กลับไปยังผู้ถูกร้องที่ ๒ รวมระยะเวลาที่รักษากับผู้ถูกร้องที่ ๔ เป็นเวลา ๒๙ วัน

/๒) พิจารณา...

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) การที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ ไม่ได้ส่งตัว [redacted] กลับไปหลังจากการผ่าตัดเสร็จสิ้น เมื่อพิจารณาตามบันทึกการเปลี่ยนแปลงของคนไข้ และการชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๔ ที่ว่า แผลผ่าตัดยังมีเลือดไหลและติดเชื้อ โดยสาเหตุเกิดจากการที่แพทย์ได้นำสายระบายเลือดออกก่อนกำหนด จึงต้องเปิดแผลเพื่อทำแผลและระบายเลือด จึงมีเหตุอันสมควรให้ [redacted] ได้รับการรักษาจากผู้ถูกร้องที่ ๔ ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพแพทย์ สอดคล้องกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ว่า การวินิจฉัยการปรึกษาแพทย์เฉพาะทางที่เกี่ยวข้อง และการผ่าตัดเป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพแพทย์แล้ว

๒.๒) อย่างไรก็ตาม กฎกระทรวงการส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๕ และระเบียบโรงพยาบาลตำรวจว่าด้วยการรับตัวผู้ป่วยคดีที่เป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องกัก ผู้ต้องขัง หรือนักโทษเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยของโรงพยาบาลตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๖ วางหลักไว้ว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับอนุญาตให้ออกไปรักษาตัวนอกเรือนจำจะต้องใช้สิทธิของผู้ต้องขังตามที่ทางราชการจัดให้ และห้ามเข้าอยู่ในห้องพักรักษาพิเศษแยกจากผู้ป่วยทั่วไป เว้นแต่ต้องพักรักษาตัวในห้องควบคุมพิเศษตามที่สถานที่รักษาผู้ต้องขังจัดให้ และหากแพทย์มีความเห็นให้ผู้ป่วยคดีเข้ารับการรักษาที่ผู้ถูกร้องที่ ๔ แล้ว โดยหลักให้รับตัวผู้ป่วยคดีไว้ที่ห้องผู้ป่วยที่โรงพยาบาลตำรวจจัดไว้สำหรับผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง หรือนักโทษ เว้นแต่นายแพทย์ใหญ่ (สบ ๘) จะพิจารณาอนุญาตเป็นอย่างอื่น

๒.๓) การที่ [redacted] ได้เข้าพักรักษาที่ห้องพักรักษาหมายเลข [redacted] อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา ชั้น ๑๔ ซึ่งเป็นห้องพิเศษแยกจากผู้ต้องขังป่วยรายอื่น แม้ผู้ถูกร้องที่ ๔ ชี้แจงว่า เนื่องจาก [redacted] มีโรคประจำตัวหลายโรค และแพทย์มีความเห็นว่าจะต้องมีการเปิดแผลบริเวณอัมตะ รวมถึง [redacted] สามารถชำระค่าห้องพักรักษาได้ จึงให้เข้าพักรักษาที่ห้องพักรักษาที่ห้องพักรักษาที่ [redacted] แทนที่จะเป็นห้องผู้ป่วยคดี หอผู้ป่วย ฉก. ๕/๑ ซึ่งเป็นห้องพักรักษาสำหรับผู้ต้องขังป่วยเป็นการเฉพาะ แต่จากการตรวจสอบสภาพภายในห้องผู้ป่วยคดีพบว่า มีการติดตั้งฉากม่านกัน ซึ่งถือเป็นอุปกรณ์หรือสิ่งปิดกั้นสำหรับคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วยกรณีที่เกิดอาการทางการแพทย์จะต้องทำหัตถการ ข้อชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ ๔ ให้ [redacted] เข้าพักในห้องพักหมายเลข [redacted] จึงไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและไม่อาจรับฟังเป็นเหตุผลที่เพียงพอต่อการปฏิบัติกับ [redacted] ให้แตกต่างจากผู้ต้องขังป่วยรายอื่น การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม อันขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามระเบียบโรงพยาบาลตำรวจว่าด้วยการรับตัวผู้ป่วยคดีที่เป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องกัก ผู้ต้องขัง หรือนักโทษเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นผู้ป่วยของโรงพยาบาลตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๗

๒.๔) นอกจากนี้ แม้จากการตรวจสอบปรากฏว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ติดตามอาการของ [redacted] หลังจากผ่าตัดและรับกลับมารักษาพยาบาลกับผู้ถูกร้องที่ ๒ แล้วก็ตาม แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ มีการกำกับดูแลการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

การส่งตัวผู้ต้องขังไปรักษาตัวนอกเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่ห้ามไม่ให้ผู้ป่วยคดีเข้ารักษาในห้องพิเศษแยกจากผู้ป่วยทั่วไป แต่ต้องพักรักษาในห้องควบคุมพิเศษตามที่สถานที่รักษาผู้ต้องขังจัดให้ ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ในกรณีนี้จึงมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นการปฏิบัติต่อ [REDACTED] ให้ได้รับประโยชน์มากกว่าผู้ต้องขังป่วยรายอื่น ซึ่งถือเป็นการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีรับตัว [REDACTED] ไว้ดูแลรักษาและพักรักษาตัวที่ห้องพักชั้น ๑๔ อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา และไม่กำกับดูแลการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขัง เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไป

๓) ทั้งนี้ จากการตรวจเยี่ยมสถานที่ของผู้ถูกร้องที่ ๔ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ห้องผู้ป่วยคดี ณ ห้องผู้ป่วย ฉก. ๕/๑ สามารถรับผู้ป่วยได้เพียงผู้ต้องขังเพศชายเท่านั้น ไม่มีห้องรักษาพยาบาลสำหรับผู้ป่วยคดีที่เป็นเพศหญิงเป็นการเฉพาะ โดยหากเป็นผู้ต้องขังป่วยเพศหญิงจะถูกส่งไปรักษาตามแผนกที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนกอายุรกรรม หรือแผนกศัลยกรรม ซึ่งอาจเกิดความไม่สะดวกในการรักษาพยาบาลและการควบคุมผู้ต้องขังป่วยของเจ้าพนักงานเรือนจำตามที่กฎหมายกำหนดได้ จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๑.๖ กรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ รับตัว [REDACTED] กลับมาดูแลรักษาต่อเนื่องโดยไม่ส่งตัวไปคุมขังที่เรือนจำของผู้ถูกร้องที่ ๑

๑) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้ส่งตัว [REDACTED] กลับมารักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ โดยมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์และความเห็นของแพทย์ คือ เป็นการดูแลต่อเนื่องหลังการผ่าตัดก้อนถุงน้ำบริเวณอณฑะซึ่งต้องทำแผลและให้ยาปฏิชีวนะ รวมถึงติดตามอาการตามนัดของผู้ถูกร้องที่ ๔ หลายครั้ง ทั้งนี้ แพทย์ของผู้ถูกร้องที่ ๔ ได้สิ้นสุดการรักษาเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานวิชาชีพแพทย์ โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปกลับระหว่างที่ตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๔ อย่างไรก็ตาม เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวถือว่าเหตุแห่งความจำเป็นข้างต้นได้สิ้นสุดแล้ว แต่กลับปรากฏว่า [REDACTED] ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลรักษาของผู้ถูกร้องที่ ๒ มาโดยตลอด จนกระทั่งผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ส่งตัว [REDACTED] กลับไปควบคุมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า ๖ เดือน

๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า

๒.๑) แม้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ชี้แจงข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ว่า [REDACTED] มีอาการปวดบริเวณเอ็นใต้เข่าและปวดหลัง ซึ่งแพทย์มีความเห็นให้ทำกายภาพบำบัด สัปดาห์ละ ๒ ครั้ง แต่แพทย์ได้สิ้นสุดการรักษาในเดือนกันยายน ๒๕๖๗ และแม้ [REDACTED] จะมีความเสี่ยงเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิตจาก

โรคซึมเศร้าซึ่งยังอยู่ระหว่างการรับประทานยา และอยู่ภายใต้การเฝ้าระวังความเสี่ยงในการทำร้ายตนเอง รวมถึงเข้ารับการรักษาที่จิตแพทย์ของผู้ถูกร้องที่ ๒ ประมาณ ๑ - ๒ เดือนต่อครั้ง และเข้ารับการรักษาสุขภาพจิตที่นักจิตวิทยาคลินิก เดือนละ ๑ ครั้ง แต่การรักษาดังกล่าวเป็นไปในฐานะผู้ป่วยนอกมา โดยตลอด กรณีนี้จึงมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาการทางจิตเวชไม่ได้ร้ายแรงถึงขนาดต้องรับ [REDACTED] เข้าเป็น ผู้ป่วยใน นอกจากนี้ แม้ [REDACTED] จะอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ถูกร้องที่ ๑ แต่ยังสามารถเข้ารับ การรักษาพยาบาลโดยเฉพาะการทำกายภาพบำบัด และการรักษาปัญหาสุขภาพจิตกับผู้ถูกร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายได้ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวปฏิบัติทางการแพทย์ที่เหมาะสม ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลแล้ว

๒.๒) ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ยังให้การดูแลรักษา [REDACTED] อย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ได้รับ [REDACTED] กลับมาจากผู้ถูกร้องที่ ๔ โดยไม่มีการส่ง [REDACTED] กลับไปควบคุมกับผู้ถูกร้องที่ ๑ จนกระทั่งวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ จึงเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานเกินสมควร อีกทั้งยังไม่ปรากฏอาการ เจ็บป่วยอื่นใดที่เป็นข้อบ่งชี้สำคัญที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ส่งตัว [REDACTED] ไปรักษากับผู้ถูกร้องที่ ๒ ในช่วง เวลาดังกล่าว กรณีนี้จึงมีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นการปฏิบัติต่อ [REDACTED] ให้ได้รับประโยชน์มากกว่า ผู้ต้องขังป่วยรายอื่น ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำหรือละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีรับตัว [REDACTED] กลับมาดูแลรักษาต่อเนื่องโดย ไม่ส่งตัวไปคุมขังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือ แก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไป

๓.๒ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปฏิบัติต่อ [REDACTED] ต่างจากผู้ต้องขังรายอื่น กรณีถูกควบคุมไปศาลโดยไม่ใส่เครื่องพันธนาการที่ข้อเท้า เป็นการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติ หรือมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่

๓.๒.๑ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อ ๔๓ และข้อ ๔๗<sup>๑๖</sup> วางหลักไว้ว่า การใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขังอาจกระทำได้หากไม่ใช่เพื่อ

/เป็นการ...

<sup>๑๖</sup> ข้อกำหนด ๔๓

๑) ๑)

๑) ๑)

๒. จะต้องไม่ใช่เครื่องพันธนาการเพื่อเป็นการลงโทษทางวินัย

ข้อกำหนด ๔๗

๑. ห้ามใช้โซ่ เหล็ก หรือเครื่องพันธนาการใด ๆ ในลักษณะที่ย่ำยีศักดิ์ศรีหรือก่อให้เกิดความเจ็บปวด

๒. การใช้เครื่องพันธนาการอื่นอาจกระทำได้หากเป็นไปตามกฎหมาย และในพฤติการณ์ดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างเคลื่อนย้ายผู้ต้องขัง แต่จะต้องถอดออกเมื่อผู้ต้องขังปรากฏตัว

ต่อหน้าศาล หรือเจ้าพนักงานฝ่ายบริหาร

เป็นการลงโทษทางวินัย และมีลักษณะที่ไม่ร้ายยัศักดิ์ศรีหรือก่อให้เกิดความเจ็บปวด โดยจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและหลักความจำเป็นเท่านั้น เช่น ป้องกันการหลบหนีระหว่างเคลื่อนย้ายผู้ต้องขัง โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑<sup>๓</sup> กฎกระทรวงกำหนดประเภท ชนิด และขนาดของเครื่องพันธนาการที่ใช้แก่ผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒<sup>๔</sup> มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขัง เรื่อง มาตรฐานการใช้เครื่องพันธนาการ และ เรื่อง มาตรฐานการควบคุมผู้ต้องขังไปศาล ซึ่งวางหลักไว้ว่า ห้ามใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขัง ยกเว้นหากมีพฤติการณ์อื่นประกอบ เช่น เมื่อผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ และได้กำหนดประเภทของเครื่องพันธนาการ เช่น สายรัดข้อมือ กุญแจมือ กุญแจเท้า เป็นต้น

๓.๒.๒ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า [REDACTED] ถูกควบคุมตัวไปดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล ๕ ครั้ง โดยทุกครั้งมีการใส่กุญแจเท้า ยกเว้นเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ เนื่องจากเพิ่งได้รับการผ่าตัดก้อนเนื้อที่อวัยวะ ทำให้ไม่สามารถเดินได้สะดวก ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงใส่กุญแจมือแทน ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้กระทำการตามความเหมาะสมในการควบคุมตัวผู้ต้องขังเมื่อต้องออกไปนอกเรือนจำโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ในชั้นนี้ จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่าผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีปฏิบัติต่อนายวนรัชต์แตกต่างจากผู้ต้องขังรายอื่น ในการควบคุมไปศาลโดยไม่มีกรใส่เครื่องพันธนาการที่ข้อเท้า

#### ๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๘ จึงมีมติดังนี้

๔.๑ ประเด็นที่ผู้ถูกร้องทั้งสี่ให้การดูแลรักษา [REDACTED] ดีกว่าผู้ต้องขังรายอื่นหรือไม่สรุปได้ว่า

/๔.๑.๑ กรณี...

<sup>๓</sup> มาตรา ๒๑ ห้ามใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

๑) ๒) ๓) ๔)

๑) ๒) ๓) ๔)

(๔) เมื่อผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวไปนอกเรือนจำและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

<sup>๔</sup> ข้อ ๒ ประเภทของเครื่องพันธนาการที่ใช้แก่ผู้ต้องขังมีดังต่อไปนี้

(๑) สายรัดข้อมือ

(๒) เสื้อพันธนาการ

(๓) กุญแจมือ

(๔) กุญแจเท้า

๔.๑.๑ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๑ ส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อทำการรักษา ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๒ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ ส่งตัว ██████████ ไปยังผู้ถูกร้องที่ ๔ เพื่อทำการรักษา ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๓ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๔ รับตัว ██████████ มาดูแลรักษาและให้พักรักษาตัว ที่ห้องพักชั้น ๑๔ อาคารมหาภูมิพลราชานุสรณ์ ๘๘ พรรษา เป็นเวลา ๒๙ วัน และผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่กำกับดูแลการใช้สิทธิในการรักษาพยาบาลของผู้ต้องขัง รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ และผู้ถูกร้องที่ ๔ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๔ กรณีผู้ถูกร้องที่ ๒ รับตัว ██████████ กลับมาดูแลรักษาต่อเนื่องโดยไม่ส่งตัว ไปคุมขังที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องที่ ๒ กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน

๔.๒ ประเด็นที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ปฏิบัติต่อ ██████████ แตกต่างจากผู้ต้องขังรายอื่น กรณีถูกควบคุมไปศาลโดยไม่มีคำสั่งหรือหมายจับที่ข้อเท็จจริงยังไม่อาจรับฟังได้ว่ามีกระทำหรือละเลย การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน และมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน

ให้ผู้ถูกร้องที่ ๓ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๑ และที่ ๒ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องที่ ๔ รวมทั้งคณะกรรมการ พิจารณาเรื่องร้องเรียนตำรวจ (ก.ร.ตร.) ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้รายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้เป็นข้อมูลประกอบด้วย พร้อมทั้งกำหนดมาตรการเพื่อมิให้เกิด การละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะนี้อีก

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๓.๒ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน  
ให้ผู้ถูกร้องที่ ๔ จัดหาสถานที่เพื่อใช้เป็นห้องรักษาพยาบาลสำหรับผู้ป่วยคดี  
ให้เพียงพอ และให้มีห้องสำหรับผู้ป่วยคดีพิเศษหญิงเป็นการเฉพาะ เพื่อความสะดวกในการรักษาพยาบาล  
และเพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังป่วยของเจ้าพนักงานเรือนจำให้เป็นไปตามอัตราส่วนที่กฎหมายกำหนด

#### คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ